

MUINSUSKAITSEAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Muinsuskaitseamet

Märge tehtud: 28.11.2024

Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 28.11.2029

Alus: avaliku teabe seadus § 35 lg 2 p 2

Eelnõu 28.11.2024

MINISTRI KÄSKKIRI

Tallinn

{regDateTime}

nr {regNumber}

Kultuurimälestiste reg-nr 31005, 30978, 30979 ja 30945 kaitsevööndite muutmine

Muinsuskaitseaduse (edaspidi MuKS) § 20 lg 6 ja § 95 alusel:

1. Muudan kultuuriministri 12.06.2019 käskkirja nr 114 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktis 1.1 kultuurimälestiseks tunnistatud kaubalaeva Bungsberg vraki (kultuurimälestiste registri nr 31005) kaitsevööndi ulatust ja kehtestan uue kaitsevööndi vastavalt käskkirja lisale 1.
2. Muudan kultuuriministri 12.06.2019 käskkirja nr 114 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktis 1.2 kultuurimälestiseks tunnistatud allveelaeva M-103 vraki (kultuurimälestiste registri nr 30978) kaitsevööndi ulatust ja kehtestan uue kaitsevööndi vastavalt käskkirja lisale 2.
3. Muudan kultuuriministri 12.06.2019 käskkirja nr 114 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktis 1.3 kultuurimälestiseks tunnistatud allveelaeva S-12 vraki (kultuurimälestiste registri nr 30979) kaitsevööndi ulatust ja kehtestan uue kaitsevööndi vastavalt käskkirja lisale 3.
4. Muudan kultuuriministri 12.06.2019 käskkirja nr 114 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ punktis 1.4 kultuurimälestiseks tunnistatud allveelaeva Šš-408 vraki (kultuurimälestiste registri nr 30945) kaitsevööndi ulatust ja kehtestan uue kaitsevööndi vastavalt käskkirja lisale 4.

Muinsuskaitseametil kanda kultuurimälestiste kaitsevööndite andmed kultuurimälestiste registrisse, riigi maakatastrisse ja koostöös Transpordiametiga navigatsioonikaardile.

Käskkirja on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul käskkirja avaldamisest Riigi Teatajas, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tingimustel ja korras.

I. Asjaolud, kaitsevööndite eesmärk ja piirid

MUINSUSKAITSEAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Muinsuskaitseamet

Märge tehtud: 28.11.2024

Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 28.11.2029

Alus: avaliku teabe seadus § 35 lg 2 p 2

- 1.1. Vrakid võeti arheoloogimälestistena kaitse alla ja määrati piirid kultuuriministri 12.06.2019 käskkirja nr 114 „Kultuurimälestiseks tunnistamine“ (edaspidi *käskkiri*) punktidega 1.1, 1.2, 1.3 ja 1.4. Mälestised kanti kultuurimälestiste registrisse numbritega 31005, 30978, 30979 ja 30945. Mälestised reg-nr 31005, 30979 ja 30945 asuvad Soome lahes. Mälestis reg-nr 30978 Läänemeres.
- 1.2. Mälestised reg-nr 31005, 30978 ja 30945 asuvad territoriaalmeres, mis on riigile kuuluv avalik veekogu. Mälestis 30979 asub majandusvööndis, s.o merealal, kus riik teostab oma suveräänseid õigusi ja jurisdiktsiooni.
- 1.3. Käskkirja punktiga 2 kehtestati mälestiste kaitsevööndid vastavalt kaartidele käskkirja lisades 1–4. Kaitsevööndite ulatus on kaartidelt mõõdetuna keskmiselt 50 meetrit.
- 1.4. Kaitsevööndi eesmärk on tagada mälestist ümbritseva arheoloogilise kultuurikihi säilimine. Vraki arheoloogiline kultuurikiht on tekkinud laevahuku tagajärjel, mis koosneb laeva kerest ja eraldipaiknevatest osadest, nende alla jäävast alast ning vrakiga seonduvast lastist ja muudest esemetest (MuKS § 6). Sageli on laevaga koos hukkunud ka inimesed, kelle viimaseks puhkepaigaks on saanud merehaud. Lisaks on kaitsevööndi eesmärgiks tagada laevavraki säilimine sobivas ja toetavas keskkonnas. Selle eesmärgiga rõhutatakse ajaloolise ja loodusliku konteksti tähtsust ja veealuse keskkonna poolt juba loodud häid säilimistingimusi.
- 1.5. Kaitsevööndid ulatusega 50 meetrit mälestise piirist ei taga kaitsevööndi eesmärkide täitmist, sh ei kaitse 50 meetrine kaitsevöönd mälestist inimtegevuste eest nagu ankurdamine, traalimine, süvendamine ja kaadamine. 300 meetrine vöönd vähendab oluliselt ohtu mälestise füüsiliseks kahjustamiseks nimetatud tegevuste käigus.
- 1.6. Merepõhjas võib olla täiendavaid, veel avastamata arheoloogilisi leide, mis võivad jääda laevavraki ümbrusesse ja mis on laevahuku ajal või hiljem looduslike protsesside ning inimtegevuse tagajärjel kandunud laevahukukohast kaugemale. Suurem kaitsevöönd aitab vähendada riski, et tegevused merel kahjustavad veel tuvastamata esemeid või vraki detaile.
- 1.7. Vrakidele tuleb määrata kaitsevöönd, mis on vähemalt 300 meetrit mälestise piiridest. Kaitsevööndite ulatus määratakse lisades 1–4. Olulise keskkonnamõjuga tegevuste puhul tuleb hinnata mõjusid mälestistele kuni kilomeetri ulatuses.
- 1.8. 29.10.2024 arutas Muinsuskaitseamet mälestiste kaitsevööndite muutmise vajadust. Otsustati alata mälestiseks tunnistamise õigusakti muutmise menetlus mälestiste kaitsevööndite muutmiseks.

II. Riikliku kaitse kriteeriumid

- 2.1. MuKS § 10 lg 1 kohaselt on riikliku kaitse alla võtmise eeldus, et kultuuriväärtusega asi või maa-ala esindab Eesti ainelise kultuuripärandi väärtuslikumat osa, millel on teaduslik,

ajalooline, kunstiline või muu kultuuriväärtus või mille säilitamise kohustus tuleneb rahvusvahelisest lepingust. Riikliku kaitse eelduse hindamisel lähtutakse kultuuriministri 15.05.2019 määruses nr 23 „Mälestise liikide ja muinsuskaitseala riikliku kaitse üldised kriteeriumid ning muinsuskaitsealal asuvate ehitiste väärtusklassid“ (edaspidi määrus) sätestatud kriteeriumitest. Asi või maa-ala võib vastata mitmele, kuid ei pea vastama igale kriteeriumile. Kriteeriumid võivad olla erineva kaaluga.

- 2.2. Mälestise kultuuriväärtuslikud eeldused ei ole ajas muutunud. Vrakid vastavad jätkuvalt mälestise riikliku kaitse kriteeriumitele.

III. Menetlusosaliste ja kaasatud isikute arvamused

- 3.1. 28.11.2024 saatis Muinsuskaitseamet kultuurimälestiste reg-nr 31005, 30978, 30979 ja 30945 kaitsevööndite muutmise eelnõu Transpordiametile tutvumiseks ja arvamuse avaldamiseks.

IV. Muinsuskaitse Nõukogu seisukoht

- 4.1. Enne kultuurimälestiste andmete muutmist kuulatakse ära Muinsuskaitse Nõukogu seisukoht.

V. Kultuurimälestise andmete muutmise põhjendus

Avalik huvi

- 5.1. Avaliku huvi sihiks on teatud avalik, s.o üldine ehk ühiskondlik hüve, mille alla kuulub ka Eesti kultuuri säilimine läbi aegade, sh meie ainelise kultuuripärandi väärtuslikuma osa hoidmine ja kaitse. Põhiseadus kohustab riiki juba täna ja ka tulevikus tagama eesti kultuuri, sh kultuuripärandi säilimise.
- 5.2. Kultuurimälestiste riiklik kaitse on oluline avaliku huvi tagamiseks, aidates säilitada ajaloolist pärandit, toetades haridust, tugevdades identiteeti ja majandust ning kindlustades kultuuripärandi kestva väärtuse ühiskonnas. Kultuuripärandi säilimine on avalik huvi, mis lubab seada omandiõigusele piiranguid. Mida suurem on avalik huvi pärandi säilimise vastu, seda suuremad võivad olla omanikule seatud piirangud oma vara kasutamisel, kui need on sobivad ja vajalikud.
- 5.3. Vrakide andmete muutmine on oluline, et kinnismälestiste kaitsevööndite piirid oleksid selged, arusaadavad, põhjendatud ja vastaksid tegelikule olukorrale. Mälestiste kaitsevööndite muutmine loob eelduse mälestise paremaks kaitsmiseks ja säilimiseks.

Kaasatud isikute huvid

- 5.4. Muinsuskaitseamet kaasas puudutatud isikuna Transpordiameti kui veeteel navigatsioonitingimuste ja nende muutuste kohta informatsiooni väljaandmise eest vastutava isiku.
- 5.5. Kuna mälestised reg-nr 31005, 30978 ja 30945 asuvad territoriaalmeres, mis on riigile kuuluv avalik veekogu ning mälestis reg-nr 30979 asub majandusvööndis, s.o merealal, kus riik teostab oma suveräänseid õigusi ja jurisdiktsiooni, siis mälestiste kaitsevööndite muutmine ei piira eraomandi käsutamist.
- 5.6. Puudutatud isikute huvides muudatust ei toimu, kuna mälestiste riikliku kaitse olemus ei muutu. Oluline muudatus seisneb mälestiste kaitsevööndite ulatuse muutumises, millega tagatakse õigusselgus, arusaadavad piirangute ulatused ning korrektne vrakkidega seotud võimaliku arheoloogilise kultuurikihi kaitse.

Kaitsevöönd

- 5.7. MuKS § 14 lõike 1 kohaselt võib kinnismälestise kaitseks kehtestada kaitsevööndi, kaaludes selle vajadust ja ulatust kaitsevööndi eesmärkidest lähtuvalt. Veealuse arheoloogilise mälestise kaitsevööndi eesmärk on tagada mälestise säilimine sobivas ja toetavas keskkonnas (MuKS § 14 lg 2 p 1) ning seda ümbritseva arheoloogilise kultuurikihi säilimine (MuKS-i § 14 lg 2 p 3).

Leevendused

- 5.8. Kaitsevööndi muutmise käskkirjas märgitakse leevendused MuKS § 58 lõigetes 1–3 sätestatud kooskõlastamise või teavitamise kohustusest, kui neid tehakse.
- 5.9. Arheoloogiamälestiste kaitsevööndis kooskõlastamise ja teavitamise kohustusest vabastavate leevenduste tegemine ei ole asjakohane, kuna nii ehitamine, ankurdamine, traalimine, süvendamistööd ja tahkete ainete kaadamine mõjutavad otseselt mälestiste säilimist sobivas ja toetavas keskkonnas ning arheoloogilise kultuurikihi säilimist.

Mõjud

- 5.10. MuKS § 42 lg 1 kohaselt on veealuse mälestise kaitsevööndis sukeldumine lubatud Muinsuskaitseameti sukeldumisloaga või majandustegevuse raames tegutseva sukeldumisteenust pakkuva ettevõtja juhendamisel.
- 5.11. Mälestiste kaitsevööndite ulatuste muutmine ei mõjuta mereala ruumilise planeeringu elluviimist, mh ei loeta muudatusi kaitseresimis mereplaneeringu muutmiseks.

MUINSUSKAITSEAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Muinsuskaitseamet

Märke tehtud: 28.11.2024

Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 28.11.2029

Alus: avaliku teabe seadus § 35 lg 2 p 2

(allkirjastatud digitaalselt)

.....

Lisa 1. Kaubalaeva Bungsberg vrakk, reg-nr 31005, kaitsevöönd

Lisa 2. Allveelaeva M-103 vrakk, reg-nr 30978, kaitsevöönd

Lisa 3. Allveelaeva S-12 vrakk, reg-nr 30979, kaitsevöönd

Lisa 4. Allveelaeva Štš-408 vraki, reg-nr 30945, kaitsevöönd

MUINSUSKAITSEAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Muinsuskaitseamet

Märge tehtud: 28.11.2024

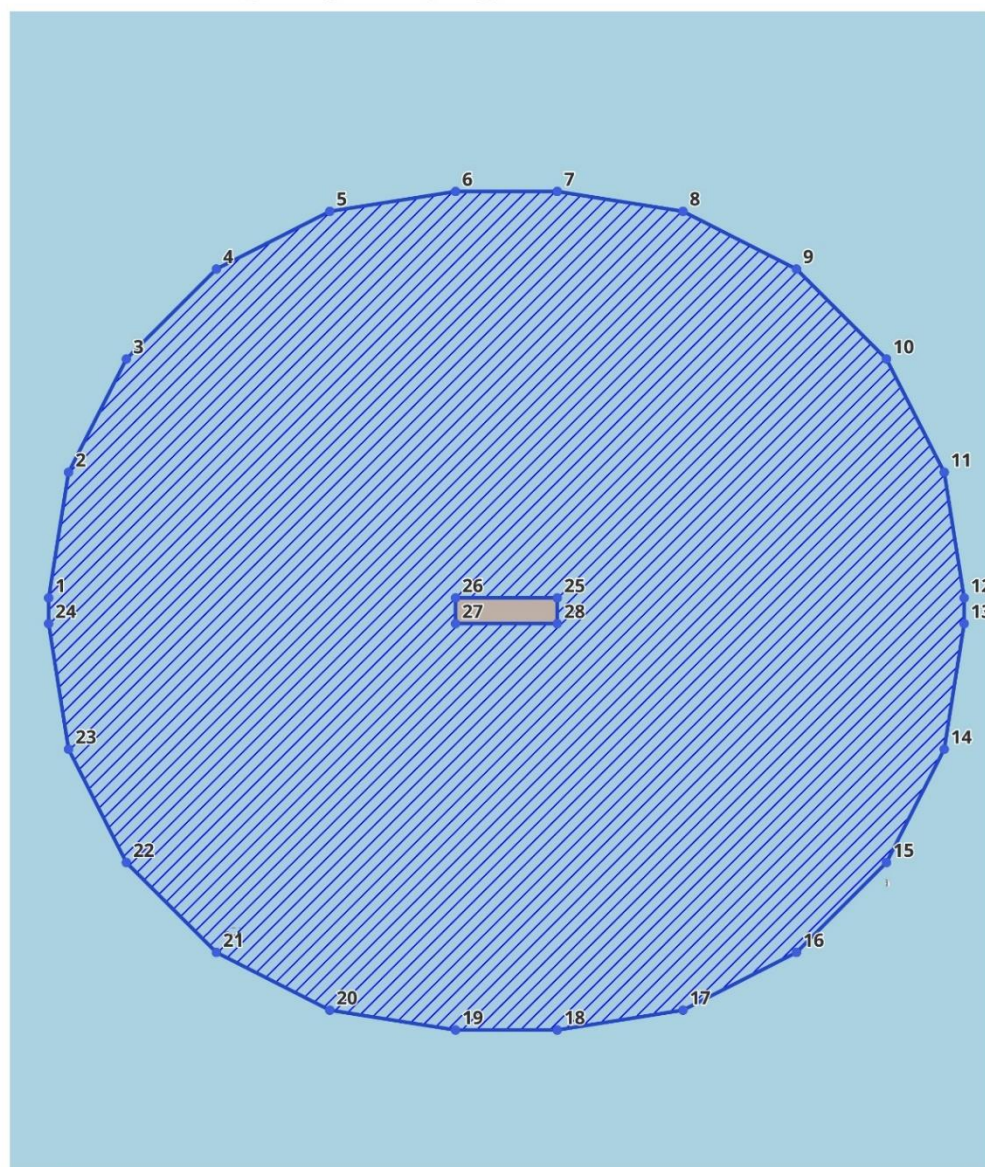
Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 28.11.2029

Alus: avaliku teabe seadus § 35 lg 2 p 2

Lisa 1

Kultuuriministri .....2025 käskkirja nr .....
„Kultuurimälestiste reg-nr 31005, 30978, 30979 ja 30945
kaitsevööndite muutmise“ juurde

Kaubalaeva Bungsberg vrakk, reg-nr 31005 kaitsevöönd

• Kaitsevööndi nurgapunkt

■ Mälestis

▨ Kaitsevöönd

0 100 200 m

Aluskaart: Maa-amet 2024
Kuupäev: 03.10.2024

MUINSUSKAITSEAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Muinsuskaitseamet

Märge tehtud: 28.11.2024

Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 28.11.2029

Alus: avaliku teabe seadus § 35 lg 2 p 2

Tabel 1. Kaubalaeva Bungsberg vrakk, reg-nr 31005 kaitsevööndi koordinaadid

Nr	X	Y
1	6596874	530856
2	6596966,705	530870,683
3	6597050,336	530913,295
4	6597116,705	530979,664
5	6597159,317	531063,295
6	6597174	531156
7	6597174	531231
8	6597159,317	531323,705
9	6597116,705	531407,336
10	6597050,336	531473,705
11	6596966,705	531516,317
12	6596874	531531
13	6596855	531531
14	6596762,295	531516,317
15	6596678,664	531473,705
16	6596612,295	531407,336
17	6596569,683	531323,705
18	6596555	531231
19	6596555	531156
20	6596569,683	531063,295
21	6596612,295	530979,664
22	6596678,664	530913,295
23	6596762,295	530870,683
24	6596855	530856
25	6596874	531231
26	6596874	531156
27	6596855	531156
28	6596855	531231

MUINSUSKAITSEAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Muinsuskaitseamet

Märge tehtud: 28.11.2024

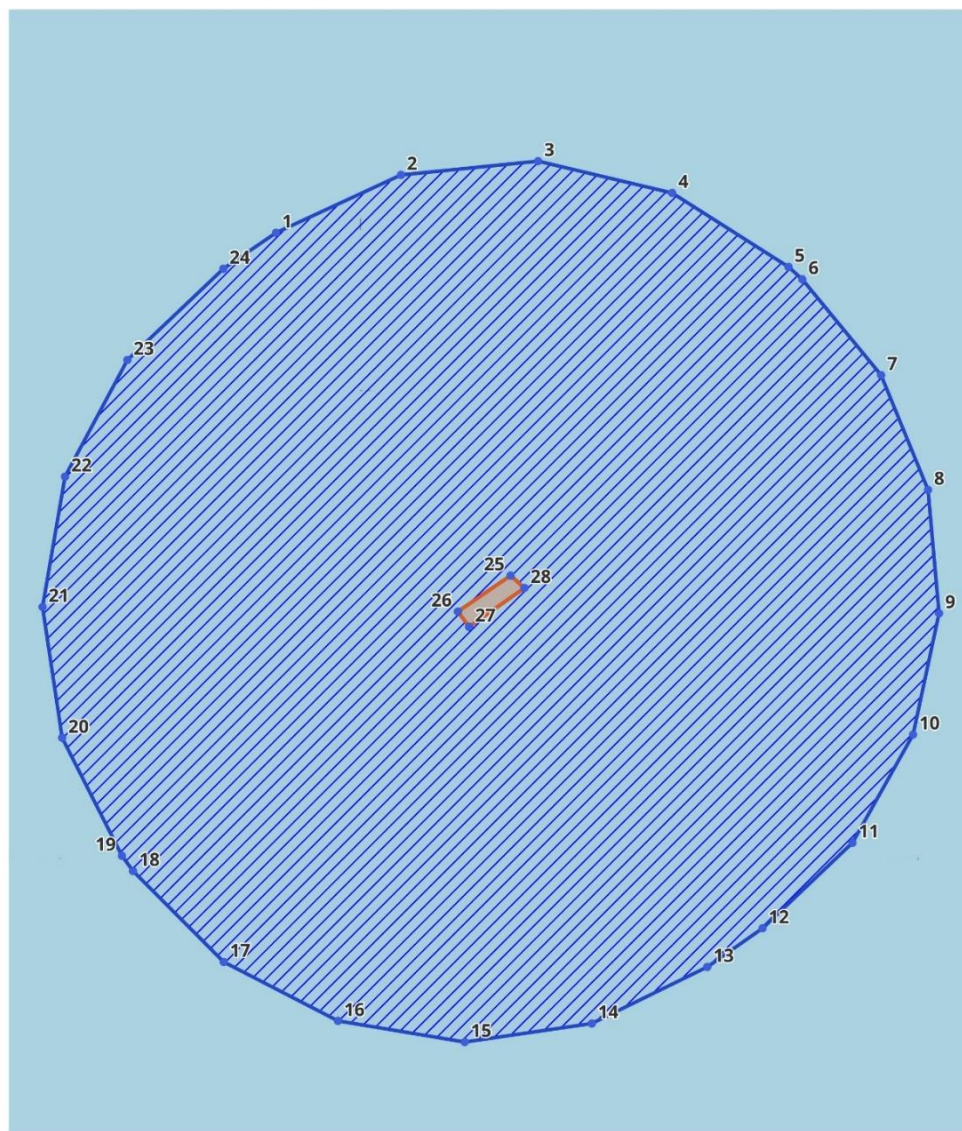
Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 28.11.2029

Alus: avaliku teabe seadus § 35 lg 2 p 2

Lisa 2

Kultuuriministri .....2023 käskkirja nr .....
„Kultuurimälestiste reg-nr 31005, 30978, 30979 ja 30945
kaitsevööndite muutmise“ juurde

Allveelaeva M-103, reg-nr 30978 kaitsevöönd

• Kaitsevööndi nurgapunkt

■ Mälestis

▨ Kaitsevöönd

0 100 200 m

Aluskaart: Maa-amet 2024
Kuupäev: 03.10.2024

MUINSUSKAITSEAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Muinsuskaitseamet

Märge tehtud: 28.11.2024

Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 28.11.2029

Alus: avaliku teabe seadus § 35 lg 2 p 2

Tabel 2. Allveelaeva M-103 vrakk, reg-nr 30978, kaitsevööndi koordinaadid

Nr	X	Y
1	6565933,592	448471,595
2	6565975,383	448561,896
3	6565985,339	448660,9
4	6565962,365	448757,715
5	6565908,988	448841,689
6	6565899,988	448851,689
7	6565830,805	448908,574
8	6565747,912	448942,499
9	6565658,698	448950,441
10	6565571,116	448931,693
11	6565492,971	448887,925
12	6565431,23	448823,039
13	6565403,23	448783,039
14	6565362,415	448699,708
15	6565349,016	448607,891
16	6565364,315	448516,371
17	6565406,849	448433,904
18	6565472,548	448368,379
19	6565483,548	448360,379
20	6565568,8	448317,198
21	6565663,306	448303,018
22	6565757,477	448319,278
23	6565841,756	448364,327
24	6565907,592	448433,595
25	6565686	448641
26	6565660	448603
27	6565649	448611
28	6565677	448651

MUINSUSKAITSEAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Muinsuskaitseamet

Märge tehtud: 28.11.2024

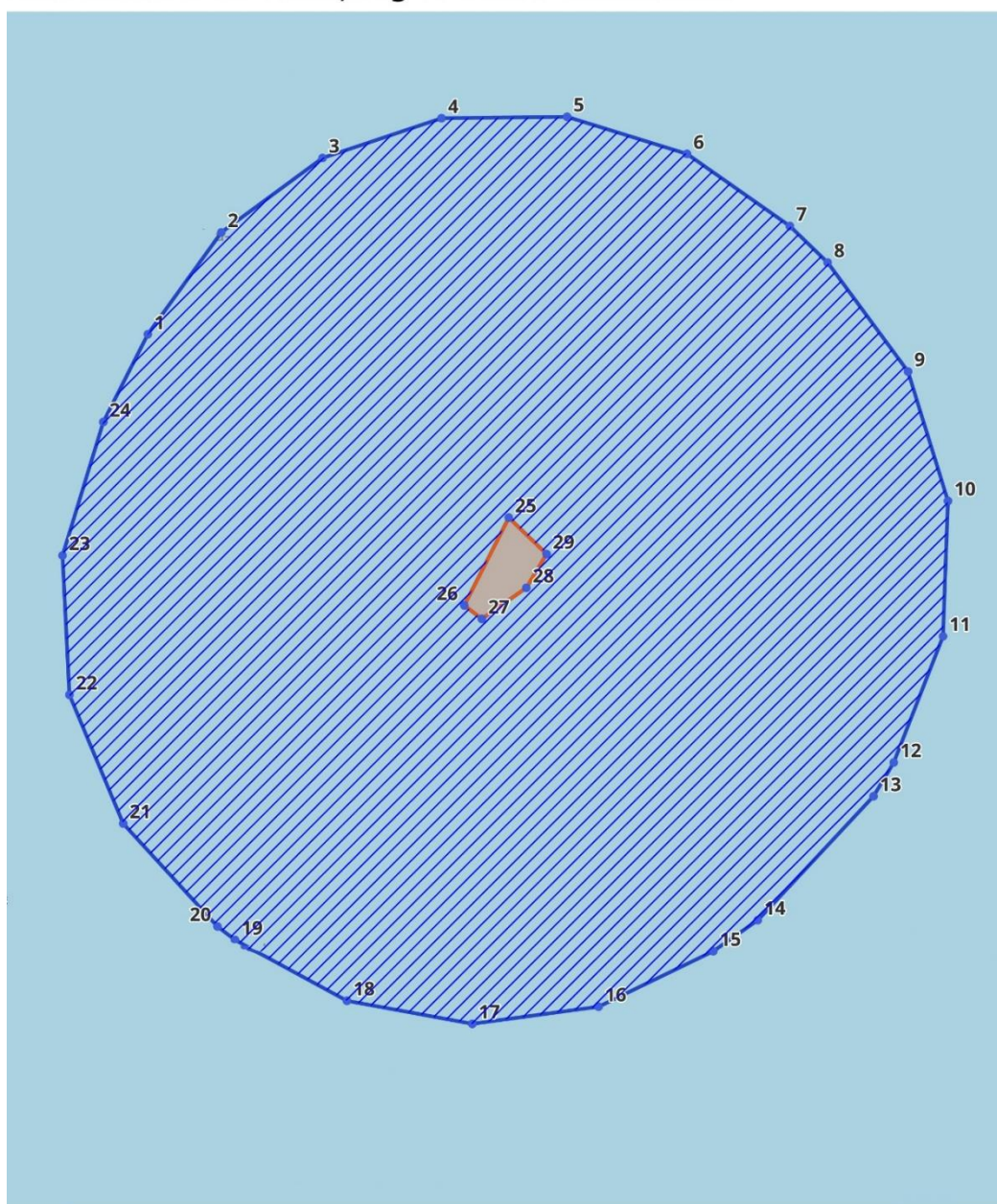
Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 28.11.2029

Alus: avaliku teabe seadus § 35 lg 2 p 2

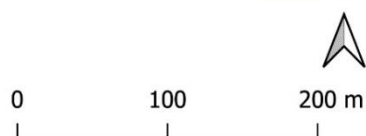
Lisa 3

Kultuuriministri .....2025 käskkirja nr .....
„Kultuurimälestiste reg-nr 31005, 30978, 30979 ja 30945
kaitsevööndite muutmise“ juurde

Allveelaeva S-12 vrakk, reg-nr 30979 kaitsevöönd

- Kaitsevööndi nurgapunkt
- Mälestis
- ▨ Kaitsevöönd

MUINSUSKAITSEAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Muinsuskaitseamet

Märge tehtud: 28.11.2024

Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 28.11.2029

Alus: avaliku teabe seadus § 35 lg 2 p 2

Tabel 3. Allveelaeva S-12 vrakk, reg-nr 30979, kaitsevööndi koordinaadid

Nr	X	Y
1	6621701,808	530165,5
2	6621777,23	530219,97
3	6621832,338	530294,927
4	6621861,831	530383,163
5	6621862,875	530476,192
6	6621835,367	530565,067
7	6621781,953	530641,241
8	6621754,953	530669,241
9	6621674,218	530728,799
10	6621578,36	530758,407
11	6621478,1	530754,754
12	6621384,651	530718,248
13	6621359,651	530703,248
14	6621267,881	530617,538
15	6621244,881	530584,538
16	6621203,75	530499,531
17	6621191,083	530405,95
18	6621208,134	530313,067
19	6621253,213	530230,087
20	6621263,213	530217,087
21	6621339,393	530147,249
22	6621434,753	530107,406
23	6621537,974	530102,287
24	6621636,808	530132,5
25	6621566	530433
26	6621501	530400
27	6621491	530413
28	6621514	530446
29	6621539	530461

MUINSUSKAITSEAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Muinsuskaitseamet

Märge tehtud: 28.11.2024

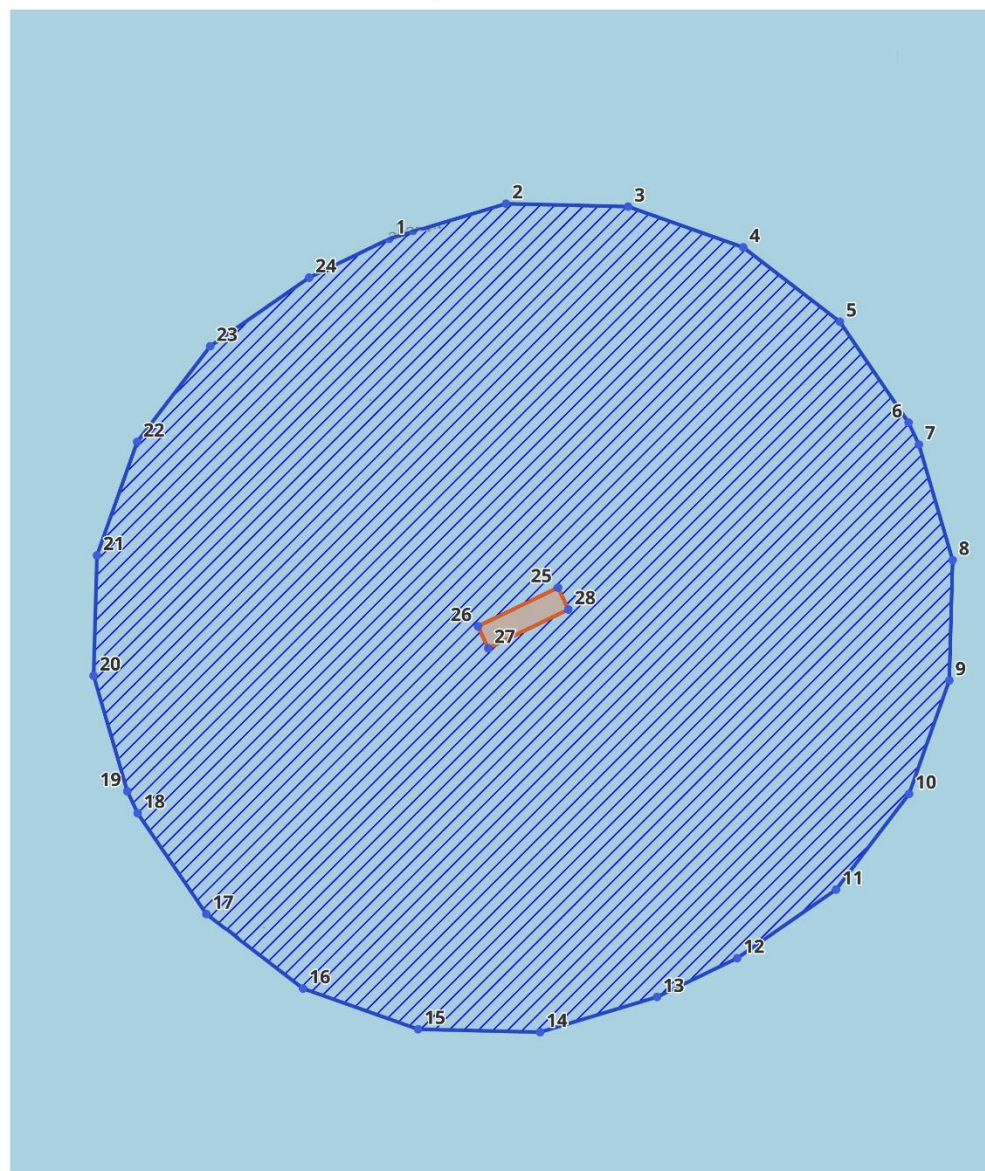
Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 28.11.2029

Alus: avaliku teabe seadus § 35 lg 2 p 2

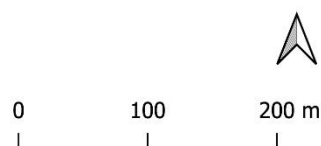
Lisa 4

Kultuuriministri .....2025 käskkirja nr .....
„Kultuurimälestiste reg-nr 31005, 30978, 30979 ja 30945
kaitsevööndite muutmise“ juurde

Allveelaeva Štš-408 vrakk, reg-nr 30945 kaitsevöönd

- Kaitsevööndi nurgapunkt
- Mälestis
- Kaitsevöönd

Aluskaart: Maa-amet 2024
Kuupäev: 03.10.2024

MUINSUSKAITSEAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Muinsuskaitseamet

Märge tehtud: 28.11.2024

Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 28.11.2029

Alus: avaliku teabe seadus § 35 lg 2 p 2

Tabel 4. Allveelaeva Štš-408 vraki, reg-nr 30945, kaitsevööndi koordinaadid

Nr	X	Y
1	6632826,048	620075,332
2	6632853,297	620165,82
3	6632851,046	620260,295
4	6632819,518	620349,382
5	6632761,841	620424,242
6	6632683,739	620477,446
7	6632666,739	620485,446
8	6632577,25	620511,552
9	6632484,067	620508,928
10	6632396,189	620477,827
11	6632322,099	620421,253
12	6632268,952	620344,668
13	6632238,952	620282,668
14	6632211,703	620192,18
15	6632213,954	620097,705
16	6632245,482	620008,618
17	6632303,159	619933,758
18	6632381,261	619880,554
19	6632398,261	619872,554
20	6632487,75	619846,448
21	6632580,933	619849,072
22	6632668,811	619880,173
23	6632742,901	619936,747
24	6632796,048	620013,332
25	6632556	620206
26	6632526	620144
27	6632509	620152
28	6632539	620214